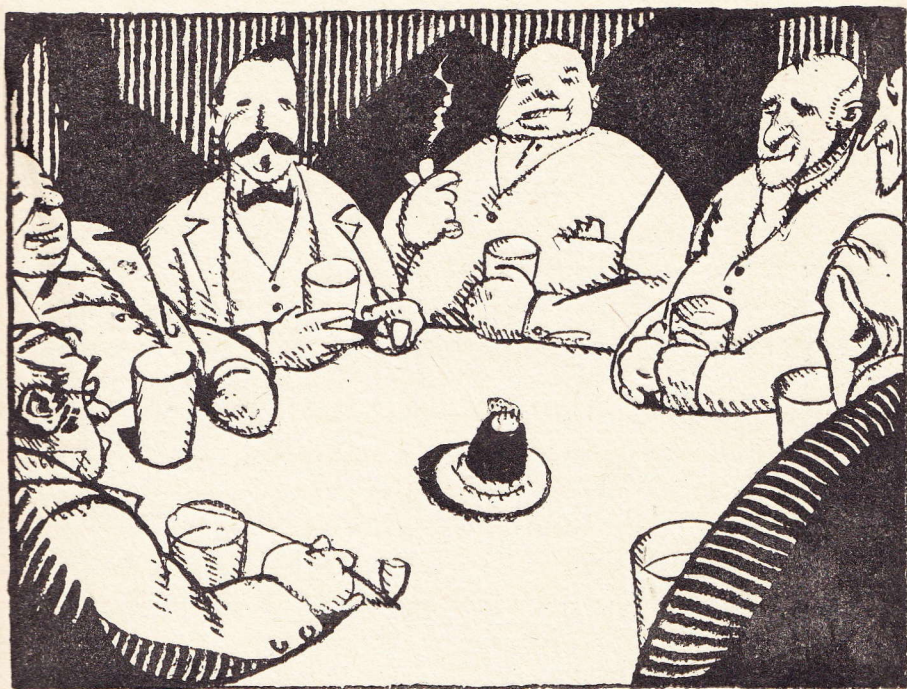

Kempische Humoreske.

Het dorpsleven — laat ons het rechtuit bekennen — heeft me soms verveeld. Ik laat voor mijn goede collega's, de dichters, den maneschijs en de perzikkloesems, want men mag niet alles voor zich alleen willen. Met een gevoel van verveling, heb ik uit mijn dorp toch ook wel een stock goede herinneringen meegedragen, en, onder die goede, zijn die aan de Witte Kamer, zeker wel de beste.

Niemand kan verklaren waarom de aloude herberg de Witte Kamer heet. 't Blijft zelfs een geheim voor Pol Kaaiman, den lokalen geschiedschrijver, die met alle gemak zijn oud schrift leest tot 1500. Maar die nevel om den oorsprong van de benaming maakt ze nog aantrekkelijker, romantischer, en al zijn haar wanden en zolderingen nu ook

donkerbruin geworden van den danigen rook, het is en blijft de Witte Kamer van geslacht tot geslacht.

Lijk iederen Zaterdag avond, zaten de Zeven Wijsgeeren weer samen in de Witte Kamer. Daar ik zelf een van de bewuste zeven was, mag ik wel met eenig gezag over den bloeienden kring meespreken.

De eerste der uitverkorenen, in den zetel, was de notaris. Een man met een ontzaglijke draagkracht, zoowel in kort nat als in bier. Hij had in zijn godzaligen studententijd, zooals hij hem noemde, zeven jaar gezet op het notariaat. Daarna was hij naar ons dorp gekomen — Dondergem is een paradijs van een dorp — en was na een paar jaar zijn ouden, kinderloozen oom opgevolgd in zijn fortuin, ambt en pantoffels. Niet in het werk van den oude; dat had hij overgelaten aan den klerk. Het is een bekende Dondergemsche stelregel, dat men niet alles voor zich alleen mag willen.

Zijn groote verdienste op sociaal gebied was de stichting van den kring, de Zeven Wijsgeeren, aan wiens groei en bloei hij nu de beste krachten van twintig schoone jaren uit zijn leven had gewijd.

Dan had ge den brouwer, Monneke Mennekens, die 110 kilos woog. Ik heb, met al mijn filologenverstand, nooit verstaan waarom hij Monneke, en ook niet waarom hij Mennekens heette. Hij was inderdaad noch Monneke, noch Menneke.

Hij beweerde de beste zwemmer te zijn van heel Dondergem. Eigenlijk had hij wel meer vocht in zich dan om zich gehad, want men had hem nog nooit zien baden tot aan zijn enkels. En toch was er eens een stouterik geweest, die den brouwer had uitgedaagd om rapst over 't molenwiel te zwemmen. Zij gingen samen weg, na den noen, om een uur of twee, en 't was circa zes uur eer ze op de weelderige Netheboorden toekwamen. Op dien tijd hadden ze den afstand afgelegd van bij de twaalf minuten. Nu, de brouwer had onderweg zoo dikwijls getracteerd, dat de tegenpartij tot in den avond op den beekkant lag tot zijn eigen groote schande.

Monneke Mennekens stond er bij, met de handen in de broekzakken, en iedermaal dat er een nieuwsgierige nader

kwam, riep hij het uit : — Kunt ge nu tegen zoo'n mensch nog zwemmen ?...

Sinds heeft niemand in het dorp brouwer Mennekens den zwempalm nog betwist.

Naast hem zat de secretaris, met zijn grooten, zwarten knevel, die lijk een bosch afstak tegen zijn baardje, dat eigenlijk maar schaarhout was. Hij was een beroemdheid in het lijnvisschen, dat ontkende niemand. Maar hij had ongelukkig het geduld niet langer dan een kwart te hengelen. Nu, meende hij, zat er zooveel niet meer op de Neet; maar vroeger had hij eens gehengeld met een vriend uit de stad, en gevangen, dat ze den overschot van hun visch door het armbestuur lieten uitdeelen. De menschen zagen allemaal een oogenblik bescheiden ten gronde, als hij dat vertelde.

Voor 't overige zaagt ge aan hem niet dat hij de secretaris was, en hij had zoowel iets anders als gemeenteschrijver kunnen zijn.

De vierde uit het glorieus gezelschap was de baas uit de Witte Kamer zelf. Een groote, sterke kerel. Hij was de man van vrede. Als onze geschillen en redetwisten te hevig en te luidruchtig werden, bracht hij kalmte. Hij had daartoe de rechte stem en het recht gebaar, en kende het geheim twee of meer partijen gelijk te geven. Ik kan u verzekeren dat hij op de goede uitkomst onzer pleidooien en ruzies meer invloed uitoefende, dan de Haagsche Conferentie op den gang van de Europeesche politiek.

Naast den baas uit de Witte Kamer, zat Lambeer, thans rentenier. Hij sprak op den meest verzekerden toon over den ouden tijd, en wist allerlei histories te vertellen, waarin hij zoowel een buffel als een kerzensteen een rol kon doen spelen.

Iederen avond kwam zijn vrouw hem te negen uur den eersten keer roepen ; te half tien, de tweede maal ; en, wanneer te tien uur de schelle stem den derden en laatsten roep gaf : — Lambeer, nu is 't hoog tijd !... met den klemtoon op « hoog », dan riep hijzelf onvermijdelijk tegen : — Ja, Melanie, ik trouw ! Ik heb mijn drie roepen weer gehad !

Dan glimlachte 't gezelschap, want ze zagen allen in den grond Lambeer doodgaarne.

Hij stond in hoog aanzien bij al de geestelijken in 't

rond ; — want van zijn vroeger bakkersbedrijf had hij het fijnste, het edelste behouden : de hostiebakkerij. Den zuiveren tarwedeeg bleef hij nog voortknedden voor heilig gebruik van heel Dondergem en de parochiën rondom.

Vandaag, lijk iederen Zaterdagavond, kwam ons zesde lid, Hieronymus Vos, de koster van Leegaert, een bijparochie van Dondergem, daarvoor weer bij Lambeer. Als de hostiedoos gevuld was, werd ze in de Witte Kamer op de kast geplaatst, en beide leden namen hun gebruikelijken zetel in den kring der Zeven Wijsgeeren.

Van het zevende lid, den schrijver van den kring, die destijds kandidaat in wijsbegeerte en letteren was, zal ik liever maar niets zeggen, dan dat zijn titel door den notaris die een meester was in raadsel en letterspel, werd omgewerkt tot « kandidaat in wijnbegeerte en minnebrieven. » Of dit grond had of niet, laat ik onverlet.

Op den tijd, dien ik noodig had om u het gezelschap van de zeven wijsgeeren voor te stellen, hadden ze, ik verzeker het u, lustig met het glas gespeeld.

De twee nieuwe trouwkoppelen van die week waren besproken, gewikt en gewogen, geldelijk, lichamelijk en zedelijk. Nant Vertruyen had « leelijk Fientje » genomen om de kluiten van de tante, bij wie ze inwoonde, en de neef van Lambeer had zich laten verleiden door twee schoone oogen, die gereedelijk zouden verdragen dat hij zich afknoeide van den morgen tot den avond, maar die zelf voor alle werk zouden terugschrikken.

— Mijn neef is een «zotje», meende Lambeer, met den echten Dondergemschen umlaut op de o.

Hieronymus Vos was ver gezet. Hij had al duchtig met de pint gewerkt op zijn weg van Leegaert naar Dondergem. Dat kon hij toch ook niet in éenen adem afkloppen ! wat meent gij : een kleine halve uur gaans !...

— Hij was « al ver gezet », zei Monneke Mennekens tot den baas, die bezorgd naar den kelder keek. Hij had hem immers al meer dan eens moeten meeleden naar Leegaert, en weerkeeren door den kouden, eenzamen nacht.

— Wel, we zouden toch eens moeten zingen : 't gaat gansch goed vandaag ! riep de notaris uit den zetel.

't Woord was niet koud, of de koster stond al recht, en

met zijn blatende stem, dezelfde waarmede hij Alleluia's en Requiems te Leegaart door de kerk mekkerde, hief hij aan :

« Werkers waren onze vaadren,
Houw en trouw aan God en Vorst.
Vlaamsch van bl.....

En dan vloog ook de brouwer recht en viel in met gekkende tronie en zware basstem :

Garstenbieren in hunne jaadren
Lescht van vroeg tot laat hun dorst ! »

Vol ingekropte woede viel dan de koster terug op zijn stoel en hij hikte. Hij kon niet verdragen, dat men dit lied in het belachelijke trok. Dit was het eerste stuk, dat hij de koormaatschappij van Leegaart had aangeleerd en hij hield het nog altijd voor een echt meesterstuk.

— Geef me nog een pintje, hikkie ! meesmuilde hij tot den baas, hikkie !...

— Koster, ge hebt gezongen dat ge hikt ! riep Lambeer, die pas zijn derden roep had gekregen en zijn dikke zwarte sjaap om zijn hals rolde als een maliënkolder tegen koude en wind.

— Als de koster morgen zoo hikt, wanneer hij in de hoogmis zingt, dan zal het Gregoriaansch veel te lijden hebben, meende de secretaris, die nog 't nuchterste was van allen.

Nu antwoordde Hieronymus Vos niet meer. Een echte Fransche, bedekte koleire deed hem alle banden van de werkelijkheid vergeten en hij vroeg :

— Forto, baas, forto !...

Voor wie 't niet weet, zij gezegd dat forto de bijzondere eigenschap heeft een mensch zijn beenen voor enkele uren te metamorfozeeren in stroowisschen.

— Forto, baas, forto !...

Het bruine vocht minderde zienlijker in 't glas van Hieronymus dan 't water na den zondvloed om de ark, dat verzekerd ik u.

En hoe het kwam, weet ik niet, maar almeteens hoor-

den we aan den anderen hoek van de tafel redetwisten over de kleur van edelsteen. Misschien om wille van de diamantslijperij. Want sinds eenige maanden bezat Dondergem ook zijn diamantslijperij, en nu waren er natuurlijk in dit verlichte dorp al eenige deskundigen in juweelen en edelsteen.

— Ik beweer dat een smaragd blauw is en een safier groen, beweerde de notaris heftig. Het is inderdaad moeilijk zoo laat in den avond blauw uit groen te onderscheiden.

— Een safier is blauw en een smaragd groen, notaris. Dat weet ik te goed, bevestigde de secretaris met nadruk.

De notaris durfde niet uit tegen het gezag van den gemeenteschrijver, die meer beslagen was in de « realia » dan zijn tegenstrever. Maar hij wilde op een ander gesteente zijn schade inhalen en zei met klem :

— Een robijn is geel !...

— Laat kijken, sprak Monneke Mennekens plots, en hij trok zijn horloge uit zijn vestzak. Na een stoot en een duw met zijn nagel onder 't scheel, lei hij zijn uurwerk open op tafel.

— Mis, notaris ! De robijnen in mijn horloge zijn rood ! 't Duurde geen tien seconden of zes uurwerken lagen open op tafel te tikken, en twaalf half of heel bijstere oogen zochten de kleur van de zoogenaamde robijnen.

— Rood, notaris, rood !

— Rood !... Rood !...

De notaris was beschaamd omdat hij op heeterdaad van onwetendheid werd betrapt. Maar om de aandacht van zich af te leiden, vroeg hij luid :

— Wie heeft de meeste robijnen in zijn horloge ?

Daar vielen ze aan 't tellen. Hieronymus Vos, altijd maar door hikkende, telde er tot in de dertig. Het was koddig hem met zijn vinger naast zijn oog af te zien wijzen in het werk van zijn dik ouderwetsch uurwerk. Daar was geen vijsken in zijn heelen tijdmet, of 't flonkerde hem toe als een echte robijn. Een echte roode robijn.

Maar de koster moest zich eensklaps niet wel of te wel gevoelen. In alle geval, hij liet zijn uurwerk op tafel liggen, sprong zoo goed hij kon de donkere voorkamer in, liep er een paar stoelen om en een glas van de toogbank en stronkelde buiten.

De notaris, nog half gebeten op den secretaris om zijn opmerking van daareven, moest zijn wrok op iemand uitwerken.

Zijn oogen vlamden boosaardig.

— Willen we Vos eens foppen?

— Ja!

— Hoe?

— Zet zijn horloge op vijf uur. Hij moet te half zes luiden voor de eerste mis.

Ze staken nu allen hun koppen over Hieronymus zijn uurwerk, dat op vijf uur tien gezet werd.

— Vrienden, alle horloges op vijf uur tien!...

De vijf andere chronometers werden op 't zelfde uur gezet, zoowel als de oude klok in haar kast, en de reguleur in den hoek.

Eenige oogenblikken later kwam koster Vos binnengehikt.

Toen hij neerzat was zijn eerste woord: Baas, nog 'n forto!

— Koster, zou 't geen tijd worden om te gaan slapen? vroeg de waard op zalvenden toon, als hij waarlijk met tegenzin nog tapte, en den koster wilde fleemen om naar huis te gaan.

— Eerst nog 'n forto!

Dan knetste de koster zijn uurwerk en gooide 't zorgeloos terug in zijn vestzak. Had het trouwe tijdstuk zoo wel den weg naar den vestzak niet gekend, dan had het overal kunnen terecht komen, behalve daar.

— Vos, moet ge nog hooi indoen? vroeg dan iemand.

— Ja-a-a-a! hikte Vos, terwijl hij zijn forto weer aansprak.

— Drinkt gijlie niet meer?

— 't Is te laat. Ik ga slapen. Wat denkt ge? Vijf uur voorbij!

— Wa-a-atte?...

— Vijf uur door, Vos!

Verwilderd keek de koster naar de oude klok en van daar nog meer verwilderd naar den reguleur, en trok dan met een snok zijn uurwerk uit.

— Wa-a-atte? Hoe laat is 't bij ulie?

Ze trokken alle vijf hun horloges uit en hielden ze bij Hieronymus zijn verwaterde oogen, die van de eene schild naar de andere schoten.

— Kwart na vijven !...

Lijk rechtgewipt door een veer, sprong hij naar zijn hostiedoos, hikte nog eens met de gauwte, en vloog dan lijk een pijl uit een boog den nacht in naar Leegaart.

Enkele minuten later stonden, buiten de Witte Kamer, vijf saterkoppen hun ooren op te steken in den donkere. Als ze 't opeens tampen hoorden, nauw hoorbaar eerst, dan luider opdreunend als een feestklok, dan was hun dit zoete muziek, echt Angelusgelui in Meiavond. En buiten bleven ze staan, met hun kop naar den donkeren grond, om beter te hooren en te genieten, en ze lachten bijtijds 'n gesmoorde bui, van puur genot...

*
* *

Nauw had Vos met vrome hand een paar minuten geluid om de slapende geloovigen op te roepen, of daar verscheen voor 't openstaand portaal een witte gedaante. Ze stak haar

hoofd voorover in de kerkdeur, om zich door den donkere te vergewissen wie er aan het klokzeel trok. Dan riep ze met ingehouden stem :

— Koster, wat zijt ge nu aan 't luiden ?

Maar Vos trok voort, en zwenkte op maat van de klok zijn hoofd al luidend omhoog en omlaag tot bij den grond.

— Hieronymus, zijt gij het ?...

Dan liet de koster met zijn rechterhand het zeel los, sloeg een groot kruis en zuchtte :

— Van de plaag der pastoorsmeiden, verlos ons Heer !

Zjelica, de meid van den dorpsheer, kwam nu nader en zei op ietwat bitsen toon :

— Maar koster, 't is nog maar half een !

Doch Hieronymus luidde dat de toren dreunde, en had haast den tijd niet Zjelica toe te roepen :

— O snoode vrouw, wat wilt gij mij bekoren !

De klokketonen vlogen weg lijk vogels, opgeschrikt uit hun slaap eerst een wijl zigzaglijnend om den toren en het kerkgebouw, en dan pijlsnel wegschietend den verren donkere in, naar de velden en de afgelegen bosschen.

Dan begonnen aan enkele ramen lichten te blikkeren ; grendels knarsten in hun verroeste vatsels, en donkere schimmen schoven in groepen naar de kerk toe.

Vooraan als leidster ging de witte gedaante van Zjelica.

— Zot is hij zeker ! bevestigde zij fluisterend, doch met klem.

Langzaam, voorzichtig, het hoofd nieuwsgierig vooruit, gingen ze op den top van hun teenen en schaarden zich in breede groep voor de kerkdeur, achter Zjelica. Niemand durfde dan nog kijken of mikken ; pas opgestaan uit de frische bedwarmte, rilden ze van de vochtige nachtlucht en voelden geweldig iederen bons van 's koster's machtig gelui zinderen door hun lijf.

Zjelica keerde zich dan om naar de groep : — Ik zal hem eens aanspreken !... He, koster, wat beteekent uw luiden in 't midden van den nacht ?...

Een roodverlichte hand stak nu een lantaarn omhoog, en nu zagen ze Hieronymus verdwaasd opkijken, het klokzeel laten schieten, en met zijn mouw langs zijn natte slapen wrijven.

— Ziet eens hoe verwilderd hij er uit ziet !

Er moet hier gehandeld worden, zei dan de meester van Leegaart, die op zijn holle blokken kwam aanstesselen, en nu 't portaal intrad. De sjampetter volgde hem, met zijn grijze, gestreepte slaapmuts op, en den sabel in de vuist. Natuurlijk liet hij den meester eerst gaan om hem de eereplaats te geven. Heel kloek was hij toch nooit geweest !...

— Hieronymus, kom, mijn vriend, zei dan de onderwijzer met zachtpaaiende stem, kom !... Hij nam hem bij den arm. De veldwachter nam den anderen arm ; gedwee, rondziende met schaaпсоogen naar de omstaanders en hun onduidelijk verlichte gezichten en nachtkleeren, niets begrijpend van dat raadselachtig fluisteren en bewegen, liet Hieronymus zich meeleiden over 't kerkplein naar zijn huis toe, tusschen de vertegenwoordigers van de hoogste verstandelijke, en wereldlijke macht van Leegaart.

— Hij is stapelgek !...

— Hij heeft de manie van zijn ambt : het luiden, leeraarde de schoolmeester die dezelfde had.

— St ! St ! deed de veldwachter naar het volk toe, terwijl hij zijn sabel afgaf aan zijn vrouw met de stille vermaning :

— Hang hem terug aan mijn bed !...

En achter 't drietal ging de vrouw van den koster, jammerend :

— Wat een schand ! Nu zal 't de laatste keer wel zijn !...

Zij alleen begreep.

En sinds viel de kring uit de Witte Kamer van zeven op zes wijsgeeren.

Juul GRIETENS.

VAN REUZEN en MENSCHEN

L. OPDEBEEK. — UITGEVER. — ANTWERPEN.

Juul Grietens.

Van Reuzen en Menschen

Met pentteekeningen van Stan van Offel.

L. OPDEBEEK. — UITGEVER. — ANTWERPEN.